

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.9. Hoc autem dicebat, tentans eum. Tentat Christus Philippum, vt eius fidei defectus detegatur, ad cuius mensuram ipsius fiunt miracula & omniam suprema fuit illa virginis sanctiſima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

ne forte furivus sis. In domo alterius viri literati, cuius salarium, nec ad mille ducatos excrevit, & illos expendit, & plura singulis annis, & quod post paululum in ea mille milia numerentur? Vide ne forte furivus sis. Vereor, ne de lucro, de iniustitia, & de parva proveniant manuum munditie. *Vide?* Unde illum, qui tribus, abhinc diebus, nec sedem in domo habebat modo vides multis censibus, opibusque non modicis, tractibus & contractibus comparati prædicitatem? *Vide ne forte furivus sis.* Quanto te gaudeas sufficientibus instructum medijs: vides autem, quod Deo serviendo, subveniundo pauperibus, hospitalibus succurrendo, gravando neminem, adhuc tibi superfluat, certo noveris tibi hæc omnia de misericordia Dei manu provenire.

31 Quam bona fuit illa Iacob sanctissimi cum Laban socero contestatio. Conscium tibi est cor tuum, parva fuisse & modica, quæ possidebas dum domum tuam ingredereris. *Modicum habuisti, antequam venirem.* Et quod postquam accessi, opes tibi creverunt ipsis spumis vberiores: armenta tua his in montibus, & divitias hæc in domo tua supra modum certis esse multiplicatas. *Vide tibi persuades hæc omnia, illi de divina manu profuissent?* Id adverte, illique gratias ages, & considera quod hoc ipso devincere te voluerit, ut cum agnoscas, ames eique servias. O quam beata foret illa in te verificatio, quod eum antea te videris, omnibus inopem; modo divitem familiam, & omnibus abundantem, te esse congaudeas, si non interuenerint vsuræ, seu contractus iniusti, divinæ hæc manus adscriberes omnipotenti, & ipsam esse, unde hæc tibi profuxerunt: Ex hoc cognosceres, quam sedulo illi servire teneris. Quam prudenter ageres, optime civis, si quando tua in Republica te videas familiam, facultatibus, & neque prædicitatem, quæ omnia nec tu lucratus es, sed nec lucrari potuisti, nisi quod te, Deo creature, tui patris filium, viri primarij nullo tuo labore, nullâ opera heres illi successeris, cum te create ponerit Egyptij filium pauperimum. Tu vero Baro inclyte, conferendo, unde tibi provenit tantarum Dominum esse baronarum: num illas tu meruisti, num tunc adscribendum industriæ, num putæ Domini nostri misericordiam, acceptum referere, dum qui te fecerit eius filium cuius tu talem obtineres hereditatem? unde tibi contigit in natura tam bona vigere conditione, & in domo tua sufficienti quantitate, nec non illius te Doni-

Hieron. Bapt de Lanna, Tom. III.

minum esse dignitatis? O quam expediret, ut cognosceres divinarum hoc esse opus manuum, ob quod illiteneris studio servare, singula. O quam sapiens esset ista confirmatio, si considerans te ipsum hominem animam præditum rationali creatâ ad imaginem Dei, omnium eius celestium capaci divinarum, Ecclesia sanctæ filium, luce fidei supernâ illustratum, quæ tam innumera careat provincia, gentes, mundique nationes infidelitatis tenebris obvoluta illis omnibus pereuntibus, æternamque damnationem tu scias, & esse te gaudeas in porta, & in regni celestis, æternamque atrijs; deinde quod hic videris vberem ipso Dei partem alimento quod tibi a sanctissimo tradit Sacramento, nec non natum maculâ peccati pollutum sanctissimis abluere aquis baptismatis, suum te per gratiam filium gignendo legitimum: ille denique tibi referet hic medicinas omnibus infirmitatum generibus curandis efficacissimas, quodque tibi statuerit medicos qui te curent. Confessarios, qui te abluant, Sacerdotes, qui te Deo reconcilient, Magistros, qui te doceant Prælatos, qui te regant, Angelos, qui te custodiant. Supputa rationem & inquire diligenter: *Vide?* Quis tibi hanc infudit animam? De cuius prodigi manu? Quis eam creavit? Quis hanc tibi divinam concessit fidem? Gratias istas celestes Numquid horum aliquid tuis poterat ipse viribus adipisci? Hinc cognosce divinarum opus hoc esse manuum, illique gratias referas immortales, Apostolo suadente: *Gratias agere Deo Patri, qui Col. 1. 12. dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum & transfudit in regnum filij dilectionis sue, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum.* De quibus diximus tecum de vinea ageremus.

§. 9. Hoc autem dicebat tentans eum. Tentat Christus Philippum, ut eius fidelis electus delegatur, ad cuius mensuram ipsius sunt miracula & omnium suprema fuit illa vincta sanctissima.

32 **P**orro magis ad litteram expendamus rationem, quam dat Evangelista eius interrogationis, quam Dominus Philippo proposuit, quam dicit non ex ignorantia processisse: præsciebat enim quid esset facturus, sed quod illum tentare voluerit. *Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus, quod bene*

E bene

beno consideratum, aliam nobis mouet quæ-
stionem: Hoc autem dicebat tentans eum. Quid
hic, ergone tentat Deus? Quærit Theologorum

1. p. q. 114.
ar. 2.

I. Glosa docet in et lin. alis, quæ Apostoli verba
interpretata: Ne forte tentauerit vos, u qui tentat,
proprium addit id est diabolus, cuius officium est tentare:
est dia-
bolo.

II. Tentat
nos Deus, etiam Deus tentat in bonum nostrum: eo modo
tentat &
diabolus.

Gen. 22. 1.
Dent. 13. 3

D. AMBR.
Lib. 1. de
Abraham
c. 8.

III. Similitu-
do.

Tentat tentat Deus, aliter diabolus (inquit
D. Ambrosius, Diabolus tentat, ut subvertat, Deus
tentat, ut coronet. Egressus es de studijs tuis ubi
tua erant scintilla, tux diuitiæ, & contorta sem-
mel clausi tentas num porta sit clausa. Te di-
gresso latro accedit & eandem tentat, ut item
experiat. Ambo tentatis, porro tu in bonum
num, ut securas tibi reddas facultates quas tibi
securas credis clausa firmiter iacta; fur autem,
ut cuncta desipiat, si forte aperitam reliqueris.
Tentat te Deus & tentat te diabolus: diabolus
ut videat num secuta firmaque tua sit volun-
tas, in bono firmiter obsecata: vel si forsam per
consensum sit aperienda per id quod tibi re-
presenat, ut intrando celestes prædetur, quas
habet diuitias, illamque pauperem perditamque
reddat. Verumtamen labore tentat Deus: illis
quibus te premit angustijs, illo quod a te flagi-
tat, ut etiam securior, & cognoscat si talis sis,
qualem te decet in domino esse famulatum. Quin-
imo hoc ait Angelicus Doctor: Ad perfectam
In 2. Sent. rationem tentationis tria concurrunt. Primum
est. 21. q. 1. per tentationem alicuius dubij cognitio accipitur.
ar. 2. Secundo: ut hoc sit intentum ab eo qui tentat. Ter-
tio: ut ipsemet qui tentat, cognitionem illius rei ac-
cipere velit. Et secundam hunc modum inuenitur
tentatio in hominibus. Alia vero dicitur tentatio,
ad tenta-
tionem. ignoti. Et intentio eius, Et hoc modo tentare dicitur
Deus, ut probatur in tentatione Abrahæ. Pra-
ceptum enim de immolatione filij tentatio eius di-
citur, quia per hoc manifestabatur, qualis in obe-
dientia, Et sic inuenitur etiam manifestationem Deus
intendebat, sed tertium prædictum hunc tentationi
deficit non enim ad hoc tentauit Deus Abraham, ut
fidei eius cognitionem acciperet, quam prius sciebat,

D. Tho.
In 2. Sent.
ar. 2.

IV.

Tria co-
currunt

ad tenta-
tionem.

ignoti. Et
intentio eius,
Et hoc modo
tentare dicitur
Deus, ut probatur
in tentatione
Abrahæ. Pra-
ceptum enim de
immolatione filij
tentatio eius di-
citur, quia per hoc
manifestabatur,
qualis in obe-
dientia, Et sic in-
uenitur etiam ma-
nifestationem Deus
intendebat, sed
tertium prædictum
hunc tentationi
deficit non enim
ad hoc tentauit
Deus Abraham, ut
fidei eius cogniti-
onem acciperet,
quam prius sciebat,

sed ut alij manifesta esset in exemplum. 21. f.

Doctrina est eisdem Doctoris. 4. quam prius 21. f.

docuerunt D. Aug. b. & D. Gregor. 2. aduer- 2. 2. g.

tes, quod in non tam multis rebus se homo de- 79. ar.

cipiat, quam in ijs q. a ipsum spectant. commu- 2.

niter enim quid amplius de seipso credit quam 6. L. 16.

quod est, & quod plura seiat quam scit, quod 2. de Civ.

maior polleat fortitudine, quam reuera pollet, 6. 32.

etique sit virtus potentior, quam de facto esse 6. 1. p.

cognoscitur. Ut autem homo seipsum agnoscat, 2. Passor.

& pateat num seipsum fallat nec ne, tentat il- 6. 9.

lum Deus, Plurimumque taliter humanus animus 5. V.

(loquitur D. August.) sibi ipsi innotescere non po- 2. Homo

test, nisi viuis suis, sibi non verbis sed experimento, in qui- 2. bus se

tentatione quodammodo interrogante respondet, Om- 2. nis

nis tentatio dicitur idem Augustinus. Probatio est, Et 2. ipsum

omnis probationis effectus habet fructum suum: magis 2. quia

quia homo plerumque, etiam sibi ipsi ignotus est, deci- 2. qui

quid ferat, quidne non ferat, ignorat: Et aliquando def- 2. præsumit

perat se posse ferre, quod potest: accedit tentatio 2. quasi

quasi interrogatio. Et inuenitur homo a seipso, In ps. 2. quia

latebat Et seipsum, sed artificem non latebat. 2. Proinde

Petrus presumpsit nescio quid &c. Iura 2. bat

Petrus semel & bis, quod constanti vi- 2. getet

goret virtute, & licet mille pugionibus inflicis 2. Deum

pectoris pressus, Christum tamen hardquaquam 2. minime

abnegaret: similiter & omnes Discipuli dixere- 2. tentat, ut

unt, quod ipsum animimè desererent, & omnes seipsum 2. seiplos

deceperunt: quandoquidem ad primum agnoscat. 2. hostium

occursum omnes fugam arripuerunt. 2. ipse vero

ipse vero Petrus ancilla voce prostratus ostia- 2. ria illum

negavit procedendo & suas iterando 2. Ex p. 18.

iramentis & anathematibus negationes. 2. Ex- 2. probatur.

tatur se David diuini opulentum sanctoribus, & 2. seipsum

seipsum credit, adeo constantem esse in Dei ser- 2. uicio, ut

rota diaboli Ditisque potentia ipsum nec 2. ad passum

nec ad pedem pollet cogere retro- 2. gra: Ego dixi in

abundantia mea, non mouebo in Ps. 2. 19. 7.

eternum. Et ad vnum oculum reflexionem 2. qua multum

intuetur tam dolendo rui casu, 2. ut nisi Deus

fortitudine sua subuenisset omni- 2. potentia, nihil

efficere poterat ad eius erectio- 2. nem tota creatura

potentia videret ergo homo 2. & cognoscat id

quod in se habet, tentat illum 2. Deus & interrogat.

Ita de sua præsentia sciens Job, ut de quibus 2. 33

libet se in se obiectis sibi difficultatibus ferre 2. posse

seitentiam. Apparet illi Deus, & vnam 2. aut alteram

illarum proponit interrogacionem, 2. quas ipse

præ manibus habebat, & seipsum ad- 2. eo videt

ignorantem, ut cognoscat, magnum 2. hoc esse

negotium quodque turpiter 2. erraverit

dam

Iob 12, 3. dum se iactat sciolum, vnde hanc humilis em iſt conſeſſionem: *Inſpiciet locutus ſum, & qua vltima motum excederet ſcientiam meam.*

(a) De ſcriben la curia. Dom. 13, 3. Glorabatur ille populus ſe Dei eſſe pecu-
nium, quodque ab eius amore cultique non de-
ferueret. Vt autem illos Dominus ab hoc er-
rore deduceret, videntique ipſi ſe tale non eſ-
ſe, quales ſibi arroganter imaginabantur, tenta-
bat illos Deus aduſſitatibus, potus citique
defectu, illi vero quam primū his anguntur

*(a) ſidem manifeſtant, contra Deum grauiter
expolulando. Hoc illis Moyſes expoſuit: Ten-
tat vos Dominus Deus veſter, vt palam ſint vitium
diligatis eum. Hoc tentationis Abraham toti mun-
do notiſſimæ fuit fundamentum: etenim vole-
bat Deus, vt ille ipſe totuſque mundus cordis
eius agnoſceret fidelitatem, primūque in eo
locum Deum obtineret: ad hoc autem ſilum ten-
tat: Tentauit Deus Abraham. Suum ab illo repo-
ſcens filium, quatenus illum ipſo comica fronte
offerente totus reſtaretur orbis hanc Abraham
amicitiam non verbis inſiſtere, ſed eum ami-
cum eſſe Dei, quo nullus fidelior; & quod ſi
hoc Dei cultus exigeret, vt vnicum ſibi filium,
cordiſque gaudium, ipſe pater carniſex immo-
laret; huic ſe paratum oſendiſſet: vnde poſt-
modum hoc de opere Deus declarauit: *Nunc co-
gnoui quod times Dominum.* Modo factum eſt,
vt tu totuſque tecum mundus cognoscat, quod
ego iam pridem noueram, te mihi eſſe amicum
integerrimum, nec tuam ſolis conſtare verbis
amicitiam.*

Gen. 22, 1. Benedicat mihi Deus, quos ſunt ſolis verbis
amici Dei. Et vnde hoc patebit? Adueniat tenta-
tio tribulatio, calamitas, occaſio. Quoties dixi-
ſti, quoties conſeſſario promiſiſti te in Dei ſore
conſtitem obſequio? Quoties te cum Apoſtolo
dicere poſſe iudicabas: *Quis nos ſeparabit à
charitate Dei? Tribulatio, an anguſtia, an fames,
&c.* Et vei minima irruente tentatione, vel oc-
caſione turpiter collaberis. Tunc ille inconcuſ-
ſæ fidei amicus? Iſta te tentatio manifeſtauit,
magis verbis quam amicum eſſe operibus. Quo-
ties gloriaris Deum tuum eſſe Patrem, & hec
proteſtariſ dicendo, quod de ipſo, ſicut de tali
tuis in neceſſitatibus ſperes habere ſubſidium,
porro piemente te paupertate, & quacumque
vigente calamitate declaras ſic rem non habe-
re, cum oculos tantummodo pro tuo ſubſidio
reflectas ſue ad pecunias, ſue ad amicum, ſue
ad quemlibet alium, & ex eorum te eſſe nume-
ro manifeſtas, de quibus Saluator: *Ad tempus
crebunt: in tempore tentationis recedunt: O quati-*

*lus illorum eſt numerus? Ne de tua virtute
preſumas, fidæque bonitate, niſi dum illam
tentationibus videris confirmatam: illis quan-
do perturbatus conſtans permanes Deoque ad-
haeres fideliffimus, vt propoſueras, vtque dixe-
ras.*

*Beatus Vir, qui ſuffert tentationem, aſſerit Diu.
Iacobus. Beatus ille, qui tentationibus agita-
tus recti tenax permanet: hoc etenim virtus
eius probata innotefcit, & premium pro illa
potelt ſperare beatitudinis: *Quoniam cum pro-
batus fuerit, accipiet coronam vitæ.* Hinc orie-
batur Davidis illa petitio: *Proba me Domine,
& tenta me.* Nullatenus enim meam virtutem
eſſe credidero conſtantem, niſi quando fuerit
tentatione confirmata. Loquatur Diuus Baſi-
lius: *Vt gubernatorems nauis tempeſtas, arbi-
triam ſtadium, militem acies, magnanimū cala-
mitas: ſic Chriſtianum hominem tentatio pro-
bat.* Cum voluerit igitur Chriſtus hoc patrare
miraculum, vt euſdem clareſceret excellentia,
primo ſtatuit, innotefceret, qualis illa fides ſuo-
rum eſſet Diſcipulorum, non adeo ſcilicet per-
fecta, & firma, qualem eſſe conueniebat. Eo ſi-
ne hac interrogacione tentando Philippum ex-
orditur, vt ille Chriſto reſpondeis ſua mani-
feſtaret reſponſione fidei defectum, dicendo:
Ducentorum denariorum ſaves non ſufficiunt, &c.
Similiter & Diu. Andreas illo quid ſuggeſſit:
Eſt puer vnus hic, &c. Quinimo ceteri omnes,
teſtantibus Euangeliffis Diuus Marthæo, &
Marco, qui dixerunt Saltatorū, vt ſe hoc o-
nere liberarent, turbam dimiſſerent, quæ ad
loca deſceſſerent viciniara panis alimentum que-
ſitura: *Dimitte turbas, vt euntes in caſtella emant
ſibi eſca.* Vt huius pateat fidei dubietas ten-
iat Dominus: hoc quippe expediebat, vt pa-
teret magnitudo miraculi, prout latius dicen-
dum.*

Quando menſe vis ſuperponere ſeu tabulæ
pondus grauiffimum, vel illam aſcendere,
primo tentas num baſis eius ſolida ſit & fir-
ma, quæ te ſiue pondus ſuper imponendum
poſſet immota ſuſtinere. Miraculum tanti
ponderis opus eſt, vt nullæ ſint vires in tota na-
tura creata, quæ illud in eſſe ſuo ſuſtineant, &
omnipotentia requiratur diuina ſortitudo.
Fundamentum ſuper quod ponitur, & innititur,
fides eſt: ſicut autem Camentarios, qui domum
conſtat erigere, ſupponit fundamentum, & tam-
que firmum, quana eſt eius ad ſeij moles,
grauæque pondus deſuper imponendum: ita
ſimiliter, ad miracula Deus ſupponit fidem,
vt

Iac. 1, 1.
Ps. 2, 2.
IX.
*Tentatio probat
hominem.*
*D. Baſilii
Orat. 11.
de patientia,
& toller.*
pag. 825.

14. X.
*Similitu-
do.*

XI.
*Fides ba-
ſis eſt
miracu-
lorum.*

E 1
vt

vt eius firmitati, & viuacitati sit illa conformis, qua operari predestinat, qui grandiora non edidit miracula, vbi fides modica est & exigua. Hoc nobis Dignus Paulus exposuit, vt longa, ita diuina deductione, qua fides probat, ad salutem nostram, necessitatem: Ex eo quod fundamentum sit eorum omnium, quae de Deo sperare possumus, ac miraculorum, quae in bonum nostrum est operaturus: vnde cum illa propositione, quasi axiomatica sic incipit: *Est autem fides sperandarum substantiarum rerum.* Id est fundamentum. Itaque sicut de Camerario non est sperandum, quod erecturus sit aedificium, vbi nullum praefuerit fundamentum, cui illa moles inmitatur: ita nec a Deo verum aliquid potest sperari bonum, donauit su, emanabilia, nisi fide praesupposita. Ad huius probationem, inductionem profert & quasi longam litaniam celeberrimorum miraculorum, quae Deus a mundi incunabulis perfecit, quae omnia perfecte viuacque fidei innuebantur. Ab ipso iusto Abel orditur supra cuius fidem prodigiosum illud fundauit beneficium, quo Deus accepto habuit eiusdem sacrificium, iratis autem Cain hostiam est dedignatus: *Fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est, &c.* In illa famosum illud fundauit prodigium, quo Henoch in anima & corpore transiit in paradysum a morte saluum eripiens eo etiam tempore, quo cuncti aquarum diluuii submersi perierunt vnde ibi adhuc viuis superest incolumis: *Fide Henoch transiit in paradysum, ne videret mortem.* In eximia illa viuacque fide Noe stupendam illam fundauit arcae fabricam, qua in mundo viuentes seruari non interierunt: *Fide Noe aperiuit arcam.* In illa miranda illa fundauit opera, quae in Abraham obstupescimus, illum de Chaldaea, educendo, filium illi tribuendo, cum ipse aridus terrae celsus esset, cuiusque coniux sterilis, grauisque seiecutute: *Fide Abraham exters, &c. Fide & ipsa Sara, &c.*

¶ 35 Fidei Isaac innuebantur illa mirabilia vaticinia, quae de genitis suis Iacob & Esau praedixit, & fidei Iacob duodecim tribulum in duodecim Patriarchis filijs suis erectio, tot miris successibus & progressibus obstupenda. Per fidem patrata sunt quae de Moysse, legimus hactenus non audita prodigia, ex quo recens natus flumio Nilo mictus hincellaque conclusus a mortis periculo liberatus; & quanta eius manu in Aegypto nouimus petrata in mari, in deserto in caelo, in terra; & in ipsis rupibus:

Exod. 2. 1. Fide Moyses natus occultatus est, &c. Per fidem

patrata sunt illa mirabilia, quae per Iosue Deus operatus est, dum populus terram ingrederetur promissionis, viam per Iordanem securam lacumque steruendo, muros Ierichuntinos ad buccinarum sonum euertendo. *Et quid adhuc dicam, inquit Apostolus, deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Sanson, Iephie, Dauid, Samuel & Prapheis: qui per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adipsi sunt propromissiones, obtinuerunt ora leonum, extinxerunt imperium ignis, effugerunt aciem gladij, conuulserunt a infirmitate, fortis facti sunt in bello, castra vertierunt exteriorum, &c.* Ita ne quotquot miracula tempore illo amiquo Deus operatus est, fides innuebatur: & haec erat continua, Dei querela, qua de modica fide populum suum accusabat; eiusdem enim delectus locum illi non dabat tam praecleara in illis, ad eorum beneficium, patranda miracula, quanta ipse Deus patrare se velle demonstrabat.

Quinimo hinc ortum est dubium illud Moysi, quando misit illum Deus, vt opus illud faceret celeberrimum, nempe loqueretur ad petram illa verò aquis responderet; accedens enim ad illam, videntique populum illum esse modicam fidei aduertit, vnde fide eos alloquitur. *Audite rebeldes & increduli, num de petra haec, Nu. 20. 10. &c.* Hoc item discimus, cum in mundum venisset Dei filius, qui tanto diligentius fidem exigebat, quanto opera sua esse debebant mirabiliora, eiusque signa magis obstupenda. Narrat Evangelista Marcus, quod Christum accesserit raculae vir quidam, cuius filius male a demone vexabatur, quem crebro nunc in ignem, nunc in aquam perdendum demergebat, & suam illi exponens calamitatem, sic deprecatur: *Adiuua nos si quid potes, miserere nostri.* Cui sic Dominus: *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.* q. d. Tuue mihi dicis, si possum ego hoc patrare miraculum? Ego a te quaero, si tu credere possis? Quod si tu illud possis, potero & ego illud, & ad fidei tuae mensuram, qua tu credideris, erit & operis mei mensura, & operabor. Refert Diu. Mattheus quod contenerint Christum duo caeci rogantes vt visum illis restitueret oculorum, acclamantes: *Miserere nobis, Matt. 27. Iesu fili David.* Respondet illis Dominus: *Quae est, dicite, fides vestra? Firmiterme creditis patrare me hoc posse miraculum? Vtique Dominus credimus, igitur sic Christus: Secundum fidem vestram fiat vobis.* Scaturit similibus S. Evangelium operibus; imo & in illis celebri, quod D. Ioan-

Hebr. 11. 1
XII.
Vr lae
probat D.
Paulus.

Gen. 4. 4
Gen. 5. 24

Gen. 6. 13

Gen. 15. 5

Exod. 2. 1

Nu. 20. 10
XIII.
Pro me
sura Chri-
stus Mi-
9. 24
Matt 27.

Ioan. 11. D. Iohannes ultimum vitæ Christi de Lazari resuscitatione narrat, notat D. Pet. Chyso. quod Christus eo proficiscens haesit in via cum Martha collocutus, tam instruens, idque ut in ea securam excitaret, vivamque fidem, in qua resurrectionem fondaret, quam erat infra tre Lazari mirabiliter operaturus. Tandem à mortuis Dominus rediit, ut ad credentium fidem continua sequeretur, stupendaque miracula. *Signa eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo demonia eijcient, linguis loquentur novis, &c.*

Mar. 16. Hinc causam elicio, cur Deo supremum illud operante mysterium Incarnationis in purissimis Incarnatio D. Mariæ visceribus, quod est miraculorum Verbi miraculum, in quo omnes omnipotentia thesauri fidei B. & infinita sapientia comprehenduntur; primum quod cognata eius S. Elisabethæ intellectui innotuit, velut illud quod cæteris eminebat, quando Deus hoc illi revelavit mysterium, secunda fuerit, firma, & supereminens fides huius divinitus Principis, *Bona que credidisti* &c. An ergo non fuerit in virgine hac virtutes alie præclariores? Nemo dubitat, quin charitas hæc fuerit eminentior, & præclarior multo tantæ Virginis plenitudo gratiæ, qua ipsi Angelis & Seraphinis noscitur fuisse formosior. Fateor, at tamen hoc singulariter attendit, quod erat operis tanti fundamentum multo singularius. Deus sapiens est, & ut talis volens tam præclaram firmamque construere domum, singulari studio huius attendit fundamentum, quia sapienti proprium est, ut securam reddat opus suum, illud supra petram fundare solidissimam. *Vir sapiens aedificat supra petram: stultus autem super arenam.* Ut autem illud redderet immotum, tam excellentem & heroicam statuit in Virgine fidem, ut licet tanta fulgeret plenitudine gratiarum, & à cæterarum omnium laudaretur prærogativa virtutum; inter illas attamen fides caput attolleret, operisque responderet, quod illi innitebatur. hinc autem adhaesces tam excellentem huius eminentissimæ Virginis fuisse fidem, ut in ea fuerit hæc excellentior quam illa fidelium omnium etiam simul comprehensa. Profundum pendit Aposto. Paulus mysterium: quod Deus opus hoc aedificaturus à mundi primordiis cum suis promissis, & figuris effulset, noluit, ut fundamento niteretur operum mentorumque mortalium: et ei in infirma sunt & instabilia, & aliquoties dum firmiora esse sperantur, sunt infirmiora, sed fidei innitebatur securæ & immobili:

Luc. 11. 45. Hinc causam elicio, cur Deo supremum illud operante mysterium Incarnationis in purissimis Incarnatio D. Mariæ visceribus, quod est miraculorum Verbi miraculum, in quo omnes omnipotentia thesauri fidei B. & infinita sapientia comprehenduntur; primum quod cognata eius S. Elisabethæ intellectui innotuit, velut illud quod cæteris eminebat, quando Deus hoc illi revelavit mysterium, secunda fuerit, firma, & supereminens fides huius divinitus Principis, *Bona que credidisti* &c. An ergo non fuerit in virgine hac virtutes alie præclariores? Nemo dubitat, quin charitas hæc fuerit eminentior, & præclarior multo tantæ Virginis plenitudo gratiæ, qua ipsi Angelis & Seraphinis noscitur fuisse formosior. Fateor, at tamen hoc singulariter attendit, quod erat operis tanti fundamentum multo singularius. Deus sapiens est, & ut talis volens tam præclaram firmamque construere domum, singulari studio huius attendit fundamentum, quia sapienti proprium est, ut securam reddat opus suum, illud supra petram fundare solidissimam. *Vir sapiens aedificat supra petram: stultus autem super arenam.* Ut autem illud redderet immotum, tam excellentem & heroicam statuit in Virgine fidem, ut licet tanta fulgeret plenitudine gratiarum, & à cæterarum omnium laudaretur prærogativa virtutum; inter illas attamen fides caput attolleret, operisque responderet, quod illi innitebatur. hinc autem adhaesces tam excellentem huius eminentissimæ Virginis fuisse fidem, ut in ea fuerit hæc excellentior quam illa fidelium omnium etiam simul comprehensa. Profundum pendit Aposto. Paulus mysterium: quod Deus opus hoc aedificaturus à mundi primordiis cum suis promissis, & figuris effulset, noluit, ut fundamento niteretur operum mentorumque mortalium: et ei in infirma sunt & instabilia, & aliquoties dum firmiora esse sperantur, sunt infirmiora, sed fidei innitebatur securæ & immobili:

Mat. 17. 24. Hinc causam elicio, cur Deo supremum illud operante mysterium Incarnationis in purissimis Incarnatio D. Mariæ visceribus, quod est miraculorum Verbi miraculum, in quo omnes omnipotentia thesauri fidei B. & infinita sapientia comprehenduntur; primum quod cognata eius S. Elisabethæ intellectui innotuit, velut illud quod cæteris eminebat, quando Deus hoc illi revelavit mysterium, secunda fuerit, firma, & supereminens fides huius divinitus Principis, *Bona que credidisti* &c. An ergo non fuerit in virgine hac virtutes alie præclariores? Nemo dubitat, quin charitas hæc fuerit eminentior, & præclarior multo tantæ Virginis plenitudo gratiæ, qua ipsi Angelis & Seraphinis noscitur fuisse formosior. Fateor, at tamen hoc singulariter attendit, quod erat operis tanti fundamentum multo singularius. Deus sapiens est, & ut talis volens tam præclaram firmamque construere domum, singulari studio huius attendit fundamentum, quia sapienti proprium est, ut securam reddat opus suum, illud supra petram fundare solidissimam. *Vir sapiens aedificat supra petram: stultus autem super arenam.* Ut autem illud redderet immotum, tam excellentem & heroicam statuit in Virgine fidem, ut licet tanta fulgeret plenitudine gratiarum, & à cæterarum omnium laudaretur prærogativa virtutum; inter illas attamen fides caput attolleret, operisque responderet, quod illi innitebatur. hinc autem adhaesces tam excellentem huius eminentissimæ Virginis fuisse fidem, ut in ea fuerit hæc excellentior quam illa fidelium omnium etiam simul comprehensa. Profundum pendit Aposto. Paulus mysterium: quod Deus opus hoc aedificaturus à mundi primordiis cum suis promissis, & figuris effulset, noluit, ut fundamento niteretur operum mentorumque mortalium: et ei in infirma sunt & instabilia, & aliquoties dum firmiora esse sperantur, sunt infirmiora, sed fidei innitebatur securæ & immobili:

Mat. 17. 24. Hinc causam elicio, cur Deo supremum illud operante mysterium Incarnationis in purissimis Incarnatio D. Mariæ visceribus, quod est miraculorum Verbi miraculum, in quo omnes omnipotentia thesauri fidei B. & infinita sapientia comprehenduntur; primum quod cognata eius S. Elisabethæ intellectui innotuit, velut illud quod cæteris eminebat, quando Deus hoc illi revelavit mysterium, secunda fuerit, firma, & supereminens fides huius divinitus Principis, *Bona que credidisti* &c. An ergo non fuerit in virgine hac virtutes alie præclariores? Nemo dubitat, quin charitas hæc fuerit eminentior, & præclarior multo tantæ Virginis plenitudo gratiæ, qua ipsi Angelis & Seraphinis noscitur fuisse formosior. Fateor, at tamen hoc singulariter attendit, quod erat operis tanti fundamentum multo singularius. Deus sapiens est, & ut talis volens tam præclaram firmamque construere domum, singulari studio huius attendit fundamentum, quia sapienti proprium est, ut securam reddat opus suum, illud supra petram fundare solidissimam. *Vir sapiens aedificat supra petram: stultus autem super arenam.* Ut autem illud redderet immotum, tam excellentem & heroicam statuit in Virgine fidem, ut licet tanta fulgeret plenitudine gratiarum, & à cæterarum omnium laudaretur prærogativa virtutum; inter illas attamen fides caput attolleret, operisque responderet, quod illi innitebatur. hinc autem adhaesces tam excellentem huius eminentissimæ Virginis fuisse fidem, ut in ea fuerit hæc excellentior quam illa fidelium omnium etiam simul comprehensa. Profundum pendit Aposto. Paulus mysterium: quod Deus opus hoc aedificaturus à mundi primordiis cum suis promissis, & figuris effulset, noluit, ut fundamento niteretur operum mentorumque mortalium: et ei in infirma sunt & instabilia, & aliquoties dum firmiora esse sperantur, sunt infirmiora, sed fidei innitebatur securæ & immobili:

quæ super Dei verbum fundata, impossibile est, ut deficiat: Hoc illis verbis indicavit. *Ideo ex fide, ut secundum gratiam firma sit promissio.* Sicut autem huius operis spem in fide Sanctorum morum, & Ecclesiæ suæ fundavit antiquitas: ita eius complementum in fide fundavit sanctissima Virgine, & ea differentia, quæ est operis in se-ipsa ad spem, eadem sui fidei in Virgine, à omnium Patriarcharum, Prophetarum, iustorumque fidem quos mundus agnovit, eminentem.

S. IO. Fides miraculorum operatoria est ea tam viva, ut securam excitet fiduciam: ob cuius defectum in nobis pauca Deus operatur.

Porro nunc video, quod quisque mihi obijciat: si hoc ita sit, quod conformiter fidei Deus operetur, quæ ratione cerno, quod tam pauca Deus operetur in me mirabilia, cum ego via operam fidem habeat adeo certam, ut mysteria fidei habeat certius credam, quam id quod meis intueor oculis, & pro ei fidei veritatis defensione paratus sim vitam profundere? Unico tibi verbo possem cum Apostolo respondere Iacobo, qui in forma tuæ respondet obijctioni. *Tu fidem habes? Ostende fidem tuam ex operibus.* Fidem habes, non abnuo, sed mortua est; sicut arborem illam mortuam habes, quæ nullo fructu fructuatur. Fides, quam à te reposcimus fides viva est, de qua dicit Apostolus. *Fides qua per charitatem operatur.* Fidem habes, verum tamen licet bene credas, malè tamen operaris, & licet per illam instructum habeas intellectum, per tuam tamen malitiam, vel passionem, perverfam habes voluntatem: & si per fidem cælum agnoscas, per opera tamen recta curris ad infernum. Fides quam Dominus expostulat, fides est viva, de qua spes nascitur, teste Apostolo: *Fides est spes operandum substantia verum.* Non talis qualis, sed quæ vivam firmamque in Deum quasi in Patrem optimum & clementissimum procreat fiduciam. Est doctrina hæc profunda circa quam multa SS. PP. disputant, quæ paucis comprehendam, prænotando, quod spes habeat tres actus.

Primus est, quo beatitudo speratur, quæ tantum bonum est, ut ex definitione Theologica Tres est & declaratione D. Thom. nulla essent in voluta & voluntate vires ad actum hunc nisi illas virtus actus fidei suggereret. Secundus, quo peccatorum speratur indulgentia, tantum enim malum est illis 2. 2. q. 17. Deumari 2.